

Ortaöğretim Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin İncelenmesi

Examining the Empathic Tendencies of Secondary School Students

Ufuk ERBİL^{*}

Osman Tolga TOGO^{**}

Öz

Bu çalışmanın temel amacı ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimlerinin, çeşitli değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesidir. Bu amaçla 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilindeki spor lisesi ve diğer ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 483 öğrenciye ulaşılmıştır. Veri toplamak için araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve Ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla Davis (1980) tarafından geliştirilen ve Engeler (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan “Kişilerarası Tepkisellik İndeksi” kullanılmıştır. Veri analizinde normallik testi uygulanmış ölçme araçlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan normallik analizi sonucunda parametrik testler olan ANOVA ve Bağımsız örneklem t-testi, gruplar arası farklılık analizinde ise Post Hoc LSD testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda Ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri kısmen tanımlıyor düzeyinde olduğu bulunmuştur. Ortaöğretim öğrencilerinin empatik eğilimleri 2. Sınıf öğrencilerinin 10. Sınıf öğrencilerine, spor liselerinin genel liselere, spor yapanların spor yapmayanlara, spor lisansı olanların spor lisansı olmayanlara göre empatik eğilimlerinin daha yüksek ve anlamlı olduğunu sonucuna ulaşılmıştır ($p < 0,05$).

Anahtar Kelimeler: Empatik eğilimler, Ortaöğretim öğrencileri, Spor liseleri

Abstract

The main purpose of this training is to determine whether the empathic skills of secondary school students differ in terms of various variables. For this purpose, 483 students studying at sports high schools and other secondary education institutions in Elazığ in the 2021-2022 academic year were reached. The personal information formula, the “Interpersonal Response Instructional Index” expedition tool, was used as the

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Harran Üniversitesi-Beden Eğitimi Spor Anabilimdalı. Şanlıurfa-Türkiye. ufukerbil23@gmail.com ORCID: 0000-0002-1585-2420

** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi-Spor Bilimleri Fakültesi-Spor Yönetim Bilimleri.İstanbul-Türkiye tolgatogo@marmara.edu.tr. ORCID: 0000-0002-0471-4436.

*** Bu çalışma yazarın “Ortaöğretim öğrencilerinin fair playe yönelik tutumları ve empatik eğilimlerinin incelenmesi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Harran Üniversitesi-Beden Eğitimi Spor Anabilimdalı, 2022.

data collection tool, which was adapted into Turkish by Davis (1980) and adapted into Turkish by Engeler (2005). In the data analysis, it was determined that the tools that applied the normality test showed a normal distribution. In the normality analysis, the resultant parametric parameters, Anova and Independent observation t-test, were used, and the Post Hoc LSD test was used in the group analysis between groups. As a result, the study is where the empathic behaviors of secondary school students are defining themselves. The empathetic expectations of middle students were higher than those of 12th grade students, sports high schools were higher than general high schools, those who do sports were higher than those who did not, and those who had a sports license were higher than those who did not have a sports license ($p<0.05$).

Keywords: Empathic tendencies, Secondary school students, Sports high schools

GİRİŞ

Latince kökenli bir kelime olan empati, Latince "empathia" olarak kullanılmıştır. Yunanca 'da ise içinde kelimesine karşılık "em", hissetmek kelimesine karşılık ise "pathia" kelimesi kullanılırdı. İçinde hissetmek anlamına gelen bu iki kelimenin birleştirilmesiyle ortaya empati çıkmıştır (Basch, 1983). Kendini kişinin yerine koymak olarak da tanımlanan empati, bireyler arasında etkili ve sağlıklı iletişimde önemli bir değişkendir ve genellikle bilişsel ve duygusal empati olarak ikiye ayrılır (Smith, 2001). Bireyin diğer kişinin "duygu ve düşüncelerini" anlaması, örneğin; birinin üzgün olduğu sonucunun "bilişsel empati", birey de diğer kişinin "duygularını" deneyimler, örneğin; birisi üzgün olduğunda, onunla üzgün olma durumu "duygusal empati" olarak tanımlanmaktadır (Bloom, 2017). Spor, dünyada her yaşta ve meslektan katılım ve izleyici bulan sosyal bir olgudur (Öztürk, 1997). Günümüzde sporda uluslararası başarılar, günlük yaşam ve toplum morali için son derece önemli hale gelmiştir (Açıkada, 1990). Özellikle takım sporlarında etkileşimler, oyunu anlama becerisi gerektiren oyunu koordine etme üzerine kuruludur. Sporcuların, her bir takım üyesinin farklı durumlarda hangi davranışları sergileyebileceğini tahmin etmesi gerekir, bu da onların bakış açılarını geliştirmelerini sağlar. Spor yoluyla kazanılabilecek empati eğitiminden söz etmek mümkün olmakla birlikte, özellikle müsabaka odaklı spor ortamının empatiyi azalttığı literatürde görülmektedir. Ancak özellikle çocuklarla spor ve empati ilişkisine yönelik çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir (Sezen, 2009).

Okullarda beden eğitimi dersi aracılığıyla gerçekleştirilen spor etkinlikleri, çocuklarda ve gençlerde dayanışma ve yardımlaşma duygusunun geliştirilmesi, kural bilincinin oluşturulması, paylaşım, adalet, hoşgörü ve empati gibi insani değerlerin içselleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır (Kayışlıoğlu ve diğ., 2015) Empati becerisi yüksek bireylerin spor ortamında daha az şiddet içeren ve saldırgan davranışlar sergiledikleri görülmektedir (Kavussanu ve diğ., 2009). Bununla birlikte, bazı eğitimciler kazanma hırsıyla birlikte başarıya odaklanırlar. Bu nedenle sporcuların empati becerilerinin gelişmesi ile birlikte takım arkadaşları ve rakip oyuncular için kaygı düzeylerinin artmasının sporcular üzerinde zihinsel ve fiziksel performans eksikliği oluşturacağı düşünülmektedir (Balçıkkanlı, 2009). Bu bağlamda, çalışmamızın amacı, ortaöğretim ve spor lisesi öğrencilerinin empatik eğilimlerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2007).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-ğretim yılında Elazığ Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın rneklemine ise Elazığ il merkezinde faaliyet gösteren spor lisesi ve lise düzeyinde öğrenim gören 483 ğrenci oluşurmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Kişilerarası Tepkisellik İndeksi lği

Ortaöğretim ğrencilerinin empatik eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla Davis (1980) tarafından geliştirilen ve Engeler (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan Kişilerarası Tepkisellik İndeksi lği kullanılmıştır. Kişilerarası Tepkisellik İndeksi üç alt boyut ve 21 madde (Empatik Düşünce, Fantezi, Perspektif Alma) oluşmaktadır. Kişilerarası tepkisellik indeksi beşli likert tipi bir ölçektir.

Verilerin Analizi

Ölçek formlarından elde edilen veriler SPSS paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin normallik analizi, arpıklık-basıklık testi analizi sonucunda - 1,5 ile +1,5 arasında olduğu ve normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Veriler normal dağılım gösterdiğinden parametrik testler olan ANOVA ve t-testi gruplar arası farklılık analizinde Post Hoc LSD testi kullanılmıştır. Gruplar arasında 30'dan kk örneklem analizinde nonparametrik test olan Kuruskal Wallis testi ve gruplar arası farklılık analizinde Pos-Hoc Tamhana testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır.

BULGULAR**Tablo 1.** Katılımcıların Sosyo-demografik Özellikleri

		Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	226	46,8
	Kadın	257	53,2
Yaş	14	26	5,4
	15	77	15,9
	16	186	38,5
	17	125	25,9
	18	69	14,3
Sınıf	10.Sınıf	199	41,2
	11.Sınıf	191	39,5
	12.Sınıf	93	19,3
Okul Türü	Spor Lisesi	166	34,4
	Genel Liseler	317	65,6
Spor türü	Bireysel Spor	67	13,9
	Takım Sporları	286	59,2
	Spor Yapmayan	130	26,9
Anne eğitim düzeyi	İlkokul	212	43,9
	Ortaokul	136	28,2
	Lise	102	21,1
	Ön lisans	12	2,5
	Lisans ve Lisansüstü	21	4,3
Baba eğitim düzeyi	İlkokul	106	21,9
	Ortaokul	126	26,1
	Lise	170	35,2
	Ön lisans	37	7,7
	Lisans ve Lisansüstü	44	9,1
	Total	483	100,0
Sporcu Lisans sahibi olma durumu	Evet	209	43,3
	Hayır	274	56,7
Ne kadar süredir lisanslı olarak sporculuk yapıyorsunuz	1	29	6,0
	2	56	11,6
	3	33	6,8
	4	27	5,6
	5-+	64	13,2
	Total	209	43,3

Araştırmaya katılan 483 öğrencinin 257 (%53,2)'si kadın, 226 (%46,8)'i erkeklerden oluşmuştur. Öğrencilerin 186'sı (%38,5) 16, 125'i (%25,9) 17, 77'si (15,9) 15 yaşındadır. Öğrencilerin 199 (%41,2) 10., 191 (%39,5) 11., 93 (%19,3) 12. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin 317 (%65,6) genel, 166 (%34,4) spor lisesinde eğitim görmektedir. Öğrencilerin 286 (%59,2) takım, 67 (%13,9) bireysel sporlarla ilgilendikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre 212 (%43,9) ilkökul, 136 (%28,2) Ortaokul, 102

(%21,1) Lise eğitim düzeyindedir. Öğrencilerin baba eğitimin düzeyine göre 106 (%21,9 İlkokul, 126 (%26,1) Ortaokul, 170 (%35,2) Lise, 44 (%9,1) lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindedir. Öğrencilerin 209 (%43,3) lisanslı sporcu olduğu 64 (%13,2) 5 ve üstü yıl lisanslı sporcu olduğu bulunmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin cinsiyete göre t-testi analizi

	Cinsiyetini	N	X	SS	t	p
Empatik Düşünce	Erkek	226	2,4621	,59113	,952	,342
	Kız	257	2,4108	,59077		
Fantezi	Erkek	226	2,2794	,64548	,127	,899
	Kız	257	2,2718	,65785		
Perspektif alma	Erkek	226	2,6656	,73282	2,743	,006
	Kız	257	2,4786	,76027		
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	Erkek	226	2,4690	,57378	1,652	,099
	Kız	257	2,3871	,51622		

Araştırma grubu öğrencilerinin empatik eğilimlerinin cinsiyet değişkenine göre t testi analiz sonuçları verilmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde ise; Empatik Düşünce ve Fantezi alt boyutunda cinsiyet değişkeni anlamlı farklılık oluşturmazken ($p>0,05$), Perspektif alma boyutunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p<0,05$).

Tablo 3. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin yaşa göre Kruskal Wallis testi analizi

	N	X	SS	Sort	df	x^2	p	Post Hoc Tamhana	
Empatik Düşünce	14	26	2,1868	,70886	196,75	4	31,087	,000	16,17,18/
	15	77	2,2041	,57163	183,29				14-15
	16	186	2,5914	,57069	280,19				
	17	125	2,4171	,56114	237,11				
	18	69	2,3954	,55822	230,47				
	Total	483	2,4348	,59088					
Fantezi	14	26	2,2527	,38610	231,56	4	6,616	,158	
	15	77	2,1058	,65768	206,31				
	16	186	2,3241	,72574	252,91				
	17	125	2,3017	,59353	246,48				
	18	69	2,2940	,59453	248,23				
	Total	483	2,2754	,65143					
Perspektif alma	14	26	2,0659	,95296	164,73	4	28,275	,000	16,17,18/
	15	77	2,3117	,58201	190,55				14-15
	16	186	2,7450	,77234	273,03				
	17	125	2,5954	,68865	248,52				
	18	69	2,5031	,74336	233,09				
	Total	483	2,5661	,75260					

	14	26	2,1685	,47260	171,44	4	28,660	,000
	15	77	2,2072	,44260	185,75			16,17,18/
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	16	186	2,5535	,58089	273,24			14-15
	17	125	2,4381	,50976	246,58			
	18	69	2,3975	,53514	238,85			
	Total	483	2,4254	,54488				

Araştırma grubu öğrencilerinin empatik eğilimlerinin yaş değişkenine göre Kruskal Wallis testi analiz sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre; öğrencilerin yaş değişkeni empatik eğilimlerinde anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($P<0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde ise; empatik düşünce ve perspektif alma alt boyutunda 16,17,18 yaş grubu öğrencilerin 14 ve 15 yaş grubu öğrencilerine göre sıra ortalamalarının daha yüksek ve anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$), fantezi boyutunda ise yaş değişkeni anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 4. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin okul türüne göre Anova testi analizi

	Okul Türü	N	X	SS	t	p
Empatik Düşünce Ölçeği	Spor Lisesi	166	2,5258	1,04647	2,463	,05
	Genel Liseler	317	2,3871	1,01178		
Fantezi	Spor Lisesi	166	2,4208	,78084	3,595	,000
	Genel Liseler	317	2,1992	,80427		
Perspektif alma	Spor Lisesi	166	2,7711	,61524	4,414	,000
	Genel Liseler	317	2,4588	,75042		
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	Spor Lisesi	166	2,5726	1,10574	4,375	,000
	Genel Liseler	317	2,3484	,90691		

Tabloya göre Kişilerarası Tepkisellik İndeksinde spor lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ve anlamlı farklılık oluşturduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde ise; empatik düşünce, fantezi ve perspektif alma alt boyutunda spor lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuş ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı farklılık vardır ($p<0,05$).

Tablo 5. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin spor yapma durumuna göre t-testi analizi

	Spor yapma Durumu	N	X	SS	t	p
Empatik Düşünce Ölçeği	Hayır	130	2,3593	,60563	-2,306	,018
	Evet	353	2,5626	,58378		
Fantezi	Hayır	130	2,1396	,64784	-2,800	,005
	Evet	353	2,3254	,64649		
Perspektif alma	Hayır	130	2,3231	,68582	-4,388	,000
	Evet	353	2,6556	,75721		
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	Hayır	130	2,2740	,48873	-3,756	,000
	Evet	353	2,4812	,55445		

Bu sonuçlara göre; öğrencilerin okul türü değişkeni empatik eğilimlerinin anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($t:-3,756$; $p<0,05$). Tabloya göre Kişilerarası Tepkisellik İndeksinde spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu ve anlamlı farklılık oluşturduğu bulunmuştur. Alt boyutlar incelendiğinde ise; Empatik Düşünce, Fantezi ve Perspektif alma alt boyutunda spor yapan öğrencilerin spor yapmayan öğrencilere göre ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuş ve bu sonucun istatistiki olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 6. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin spor türü durumuna göre t-testi analizi

	Spor türü	N	X	SS	t	p
Empatik Düşünce	Bireysel Spor	67	2,3966	,54360	-1,028	,305
	Takım Sporları	286	2,4780	,59263		
Fantezi	Bireysel Spor	67	2,2537	,68413	-1,008	,314
	Takım Sporları	286	2,3422	,63744		
Perspektif alma	Bireysel Spor	67	2,6269	,68193	-,345	,731
	Takım Sporları	286	2,6623	,77474		
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	Bireysel Spor	67	2,4257	,54420	-,909	,364
	Takım Sporları	286	2,4942	,55697		

Araştırma grubu öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin spor türü değişkenine göre t testi analiz sonuçları verilmiştir. Bu sonuçlara göre; spor türü değişkeni empatik eğilimlerinin anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır ($t:-3,756$; $p<0,05$). Alt boyutlar incelendiğinde ise; empatik Düşünce, fantezi ve perspektif alma alt boyutunda spor türü değişkeni öğrencilerinin empatik eğilimlerinde istatistiki olarak anlamlı farklılık oluşturmamıştır ($p<0,05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin spor lisans sahibi olma durumuna göre t-testi analizi

	Lisans sahibi olma durumu	N	X	SS	t	p
Empatik Düşünce	Evet	209	2,4716	,55311	1,198	,232
	Hayır	274	2,4067	,61767		
Fantezi	Evet	209	2,3404	,62564	1,922	,055
	Hayır	274	2,2258	,66731		
Perspektif alma	Evet	209	2,6555	,73611	2,290	,022
	Hayır	274	2,4979	,75921		
Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Toplam)	Evet	209	2,4892	,54990	2,256	,025
	Hayır	274	2,3768	,53694		

Bu sonuçlara göre; öğrencilerin spor lisansı sahibi olma değişkeni empatik eğilimlerinin anlamlı bir farklılık oluşturmuştur ($t:2,256$; $p<0,05$). Tabloya göre Kişilerarası Tepkisellik İndeksinde spor lisansı olan öğrencilerinin spor lisans olmayan öğrencilerine göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu ve anlamlı farklılık bulunmuştur. ($p<0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma grubu öğrencilerinin Empatik Eğilimleri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmamıştır. Alt boyutlar incelendiğinde ise; Empatik Düşünce, Fantezi ve Perspektif alma alt boyutunda cinsiyet değişkeni anlamlı farklılık oluşturmazken, Perspektif alma boyutunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre ortalamaların daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma grubu öğrencilerinin alt boyutları incelendiğinde ise; Empatik Düşünce ve Perspektif alma alt boyutunda 16,17,18 yaş grubu öğrencilerin 14 ve 15 yaş grubu öğrencilere göre sıra ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur, Fantezi boyutunda ise yaş değişkeni göre anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır.

Literatür incelemesinde Özbek (2002), yapmış olduğu çalışmasında, yaşın ilerlemesiyle birlikte empatik becerilerde artışın olduğu sonucuna ulaşmış olması çalışmamızla benzerlik gösterirken, Korur (2014), ise sınıf düzeyindeki artışla empatik eğilim puanlarında anlamlı seviyede artığını bulmuştur. Yine, Kotan'ın (2004) fair-play anlayışları üzerine bir araştırma empatik eğilim ile yaş arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Bu çalışmalar bulgularımızla örtüşmektedir. Ardenghi ve diğ., (2020) empatik eğilim üzerine yapılan araştırmaları, yaş ile empatik eğilim arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuş olup, çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Araştırma grubu öğrencilerinin empatik eğilimlerinin spor lisansı değişkenine göre spor lisansı olan öğrencilerinin spor lisansı olmayan öğrencilerine göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu bulunmuştur. Karademir ve Türkçapar, (2017) beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan bu çalışma, bayan öğrencilerin empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin empatik eğilim üzerine etki ettiğini, arkadaşlık ilişkilerinin iyi olmasının empati düzeyine olumlu etki etmiş olup, bu veriler çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Araştırma grubu öğrencilerinin empatik eğilimlerinin okul türü değişkenine göre spor lisesi öğrencilerinin genel lise öğrencilerine göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğunu bulunmuştur. Çolakoğlu ve Solak (2014) çalışma sonuçlarında, okul türü değişkeni empatik eğilim açısından Fen ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin empatik eğilim puanları meslek ve genel lise öğrencilerine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gülle (2015) tarafından yapılan beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bölümlerine göre empati kurma düzeylerinin incelenmesi adlı çalışmasında; öğrencilerin empati kurma düzeylerini orta seviyede tespit ederken, yaş, sınıf, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerinde empati kurma düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulamazken, cinsiyet, okuduğu bölüm, aktif olarak spor yapıp yapmama ve gelir durumunu hissetme düzeyinde ise empati kurma düzeylerinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kırımoğlu ve vd. (2014) tarafından yapılan spor eğitimi alan ve almayan bireylerin saldırganlık ve empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi çalışmasında öğrencilerin empatik eğilim düzeylerini orta seviyede bulmuşlardır. Çalışma sonuçları, bu sonuçlar çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak; spor liselerinin genel liselere, spor yapanların spor yapmayanlara, spor lisansı olanların spor lisansı olmayanlara göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Bu alanla literatürle fazla çalışma bulunamamıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılacak çalışmalarla alana katkı sağlanabilir.
- Bu yöndeki çalışmalarda nicel çalışmalar yanında nitel ve uygulama çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, makalede ele alınan konu veya materyallerle ilgili olarak bir finansal veya finansal olmayan kuruluşla herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırmada birinci yazar %60 ve ikinci yazar %40 miktarda katkıda bulunmuştur.

Etik Kurul İzni: Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik kurulu. Tarih: 16.12.2021 Sayı: E-76244175-752.01.01-88756.

KAYNAKLAR

- Açıkkada, C, Ergen, E. (1990). *Bilim ve Spor*. Ankara: Tek Ofset Matbaacılık.18-30.
- Ardenghi, Stefano, et al. (2020). "Attachment styles as predictors of self-reported empathy in medical students during pre-clinical years." *Patient education and counseling* 103,5, 965-970.
- Balçıkınlı S. (2009). *Profesyonel Futbolcuların Fair Playe Yönelik Davranışları ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Basch MF. (1983). Empathic understanding: A review of the concept and some theoretical considerations. *J Am Psychoanal Assoc*, 31:101-12
- Bloom, P. (2017). Empathy and Its Discontents. *Trends in Cognitive Sciences*, 21(1): 24-31.
- Çolakoğlu FF, Solak N.(2014). Ortaokul öğrencilerin saldırganlık düzeyleri İle Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği) *The Journal of Academic Social Science Studies*.26: 57-66
- Davis, M. H. (1980). Measuring individual differences in empathy. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10: 1-19.
- Engeler A. (2005). *Psikopati ve Antisozyal Kişilik Bozukluğu*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Gülle M. (2015). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Sakarya.
- Karademir, T. ve Türkçapar, Ü. (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*,18(3).
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayınları, Ankara.45-54.
- Kavussanu, M., Stamp, R., Slade, G., & Ring, C. (2009). Observed Prosocial and Antisocial Behaviors in Male and Female Soccer Players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(1): 62-76.
- Kayışhoğlu NB, Altınkök M, Temel C, Yüksel Y. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*,; 1(3): 1044-1056.

- Kırımoğlu H, Gezer E, Deveci A, Gülle M. (2014). Spor Eğitimi Alan ve Almayan Bireylerin Saldırganlık ve Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. ERPA 2014, *International Congresses on Education*, İstanbul University, 06-08 June, İstanbul.
- Korur EN. (2014). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empatik Eğilimleri*. (Yayımlanmış Doktora Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 77-79.
- Kotan, R. (2004). *Profesyonel futbol takım taraftarlarının fair play anlayışları üzerine bir araştırma* (Trabzon İl rneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- zbek MF. (2002). *alışma Hayatında Empati Bir Uygulama*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 98-100.
- Öztürk KF. (1997). Üniversite Gençliğinin Futbolda Takım Tutma Durumlarının Karşılaştırılması. 1. *Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu*, Mersin.
- Sezen-Balcıkanlı G. (2009). Fair play and empathy: A research study with student teachers. *Journal of US-China Public Administration*, 6(4): 79-84
- Smith MA.(2001). Development and Implementation of a Nonviolent Education Curriculum to Reduce Incidents of Violence in Middle School Youth. *DAI-A*,62 (01),91.

